

KULTUUR.
POSTIMEES.EE

Konrad Mägi näitus Roomas lõppes edukalt

28. jaanuari õhtuga sulgus Roomas mainekas Galleria Nazionale d'Arte Moderna e Contemporanea Eesti Vabariigi 100 ja Euroopa Liidu Nõukogu eesistumise tähistamiseks valminud Konrad Mägi suurnäitus. Ligi neli kuud kestnud näitus külastas 25 000 kunstihuvilist ning seda kajastas aktiivselt ka Itaalia ajakirjandus.

Näitus keskendus Konrad Mägi loomingule, tõlgendades seda läbi kunstniku erilise looduskäsitluse, tutvustades vaatajatele kõiki tema olulisemaid loomeperioode Norrast, Saaremaalt, Pühajärvelt, Itaaliast ja mujalt. Eksponeeriti teoseid, mis pärinevad Eesti Kunstimuuseumi ja Tartu Kunstimuuseumi kogudest ning erakollektsioonidest. Eestisse jõuab näitus tänava agustis.

Kumu sukeldub korallide imepärasesse maailma

Täna õhtul linastub Kumu film «Jaht korallile» (pildil), kus sukeldutakse vee alla, et tuua päevavalgele, millise ohu ees inimkond seisab.

Kliimasoojenemine koos merevee temperatuuri tõusuga ja reostus on viinud selleni, et viimase 30 aasta jooksul on kadunud 50 protsenti kogu maailma korallidest. USA režissööri Jeff Orlowski film avab selle unikaalse ökosüsteemi haavatavuse muljetavaldava põhjalikkusega. Võtted kehtisid kokku kolm aastat ligemale 30 riigis ja vee all veedeti rohkem kui 500 tundi.

Kell 18 Kumu auditoriumis algava seansi juhatab sisse merebioloog Lennart Lennuk. Inglisekeelne film on ilma tõlketa, sissepääs tasuta.

135 000

inimeste jälgis Eesti

Muusikaauhindade gala ülekannet Kanal 2 vahendusel 25. jaanuaril.

Toompere lavastab Vanemuises «Fausti»

Laupäeval esietendub Vanemuises «Faust», Johann Wolfgang von Goethe filosoofilisel tragöödiapähele põhineva lavastuse dramaturg ja lavastaja on Hendrik Toompere.

Viimasel ajal mitme mastaapse klassikalise teosega (Dostojevski «Vennad Karamazovid», Gogoli «Surnud hinged», Büchneri «Woyzeck») jõudu proovinud Hendrik Toomperele on «Faust» kolmandas lavastus Vanemuises. Toompere «Faustile» on originaalmuusika ja helikujunduse loonud Ardo Ran Varres, kunstnik on Pille Jänes. Osades Andres Mähar, Reimo Sagor, Linda Kolde, Marian Heinat, Veiko Porkanen, Priit Strandberg, Margus Jaanovits, Hannes Kaljujärvi, Jüri Lumiste ning Jaanus Tepomees. Esietendus on 3. veebruaril.

Avatakse elava klassiku näitus

9. veebruarist kutsus Kumu külastama uut näitust «Leonhard Lapin. Tühjus ja ruum». Leonhard Lapin on sõnjärege eesti avangardkunsti tähtsamaid kunstnikke, kes tõusis kunstiareenile 1960. aastatel noorte uuendusmeelsete kunstnike seltskonnaga SOUP '69. Tema isikunäitus toob vaataja ette kunstniku 50 aastat kestnud loomingu etapid.

Eksponeeritud on seeriaprintsiibil põhinevad tuntud graafikasarjad, mütoloogilised maalid, arhitektuurid ja sari «Koodid», samuti vähem nähtud varased joonistused, geomeetriselised jutustused ning täiesti uus looming. Näitusega kaasneb mahukas raamat, milles Lapini erikülget loomingu avavad Anu Allas, Mari Laanemets, Asko Künnap ja Sirje Helme.

NÄDALAVAHETUS BRÜSSELIS. Viimseni välja müüdnud kontserdid uhkes Flagey kultuurikeskuses näitasid, kui suur huvi on maailmas Arvo Pärdi muusika vastu.

Arvo Pärdi festivalist

KIRKE ERT
Brüssel-Tallinn

Möödnud nädalavahetusel võis Brüsseli maineka kultuurikeskuse Flagey uksest näha pisut ebatavalist vaatepilti: inimesed palusid võimalust pääseda viimseni väljamüüdud kontsertidele.

«Ma olen ootejärjekorras 143, kas oleks ehk võimalik saada ükskõik milline koht saalis?» Piletimüüjad said kohaletulnuid vaid lohutada, sest Arvo Pärdi nädalavahetuse kontsertide pääsmed olid juba ammu otsas ning oma piletist ei loobunud mitte keegi, kel oli õnnestunud see soetada.

«Arvo Pärti teatakse maailmas üha enam ning kui tema muusikat on võimalik kuulata helilooja nn ihuinterpreetide ehk Tõnu Kaljuste, Eesti Filharmoonia Kammerkoori ja Tallinna Kammerorkestri esituses, siis on tahtjaid arusaadavalt nii palju, et kõigile lihtsalt ei saagi saalides kohti jaguda,» ei ole dirigent Risto Joost publikumenust üllatunud. «Rääkimata Euroopas väga tuntud Brüsseli Filharmoonikutest ning Flaami Raadio koorist.»

Idee korraldada Pärtille ja tema muusikale pühendatud nädalavahetuse pärineb Flagey kultuurikeskuse direktorilt Gilles Ledure'ilt. Õigupoolest sai see alguse mõttest korraldada üks helilooja muusikaõhtu.

Dirigent Risto Joost kiidab Flagey suure saali akustikat, mis on Pärdi loominguga esitamise puhul ülioluline..

«Arvo Pärt koos Kzysztof Pendereckiga on minu arvates maailma kõige olulisemad elavad heliloojad. Pärdi muusika on väga tugeva sõnumiga, selles on suur annus müstikat ning tema looming on lausa kosmiline,» selgitas Ledure. «Pärt tõi muusika tagasi sinna, kuhu see kuulub – inimestele. Isegi kui tema komplitseeritud helikeelest ei pruugita täielikult aru saada, äratav see süvenemise korral inimeses mingisugused ürgsed instinktid ning sellega tuleb ka arusaamine.»

Isiklikust vaimustusest kasvaski koostöös EV 100 meeskonnaga välja festival, mis pühendatud Arvo Pärdi muusikale ning Eesti Vabariigi 100. sünnipäevale. Ledure ütles, et festivali ei olnud raske korraldada, ja hakkas naerma: «Aga me tegime selle nimel kolm aastat lihtsalt tohutult palju tööd, loomulikult koostöös eestlastega.»

Pärt ise kõikjale ei jõua

Helilooja ise Brüsselisse kohale ei sõitnud. See on arusaadav, sest Pärdi muusikale pühendatud festivale toimub tihti

Arvo Pärdi nädalavahetus

- 26.–28. jaanuaril Brüsselis Flagey kultuurikeskuses
- Kontserdid, näitus, filmiprogramm, loengud

Flagey kultuurikeskus

- Suunatud eri kunstiliikidele
- Mitmekesise programmi põhirõhk on muusikal ja filmil
- Üle aasta leiab seal aset Läänemere festival, mille fookuses on Balti riikide kultuur, sel aastal tähistatakse Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva

ja kõikjal maailmas. Teda esindasid Arvo Pärdi keskuse tegevjuht Anu Kivilo ning nõukogu esimees, Arvo Pärdi poeg Michael Pärt.

«Arvo Pärt on väga hästi kursis, mis maailmas tema muusika osas toimub. Ta jälgib ning on informeeritud. Ta ei jõua küll kõikidel sündmustel osaleda, aga elab sisemiselt kõigele väga kaasa,» sõnas Michael Pärt. «Ta viibib oma vaikusepilves ning iial ei tea, milline väline mõjutus selle lõhkuva võib. Igasugune välisinfo on tegelikult vastuolus sellega, kus tema olla soovib. Aga me räägime talle, kuidas kontserdid läksid ja millised detailid mõnel domineerisid. See annab talle jõudu.»

Kivilo lisas, et heliloojat tuleb kogu aeg rattas olemise eest lihtsalt hoida. «See on ju inimlik, et helilooja tahab, et tema teoseid mängitakse, ja kui mängitakse, siis tehakse seda hästi. Ka Arvo Pärt mureteb selle pärast. Ta tunneb ka väga suurt huvi selle vastu, mis toimub Eesti muusikas.»

Ning toob näiteks Erkki-Sven Tüüri hiljutise 9. sümfoonia esiettekande. «Pärt rõõmustas selle üle väga. Teda huvitab, mida teevad Tõnu Kõrvits või Pärt Uusberg, ning ta elas väga kaasa sellele, et Jaan-Eik Tulve nimetati aasta muusikuks.»

Suurepärase akustika

Kolmepäevasel festivalil kõlas lisaks Pärdi muusikale ka teiste heliloojate looming, vaadata sai filmiprogrammi, Arvo Pärdist rääkivat näitust, osaleda digitaalses kooriprojektsis, mis inspireeritud Pärdi muusikast ja milles sai iga soovija olla ise korraga nii dirigent kui terve koor, vaadata Arvo Pärdi keskuse arhitektuuri puudutatavat esitlust ning kuulata keskuse olemuslikku arutelu.

Flagey kultuurikeskus, kus festival toimus, asub endises Belgia Rahvusringhäälingu ehk raadio- ja telemajas, mis ehitati 1935. aastal ning avati kolm aastat hiljem. See oli raadio kuldaeg – majas on 25 000 ruutmeetrit ja selles asus 20 erakordse akustika ja eri otstarveteks mõeldud raadiostuudiot. Lisaks veel kaks telestuudiot, olgugi et esimene telesaadelaüks sealt eetrisse alles 1954. aastal.

Kui aga selgus, et kuulajate ootused raadiotele on suurenenud ning tuli avada eri suunit-

Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Tallinna Kammerorkester esitavad Arvo Pärdi teoseid.

Flagey kultuurikeskus Brüsselis.

lusega kanaleid, jäi maja väikseks. 1980ndatel see hüljati, 1990ndatel seisis hoone tühjana. Sajandivahetusel leidis õnneks hulk erainvestoreid, kes selle riigilt ära ostsid ning löid tänaseni tegutseva kultuurikeskuse, mis pühendunud muusikale ja filmikunstile.

Stuudiod on kohandatud helitehniliselt tipptasemel kontserdisaalideks, kus toimub aastas pea 300 kontserti ning kus on võimalik esitustel igal ajal salvestada, lisaks sadu ning sadu kinoseansse.

Dirigent Risto Joost kiidabki siinkohal Flagey suure saali akustikat, mis on Pärdi loominguga esitamise puhul ülioluline.

«See on fantastiline, kogu maailmas minu arvates üks paremaid. Arvo Pärdi muusika esitamine kontserdisaalis on suur väljakutse, sest tema looming vajab enda ümber teatud ruumi, ja kui järelkaja on minimaalne, on õiget atmosfääri raske tekitada. Siin on see võimalik.»

Suurejooneline avakontsert

Pärdi festivali avakontserti reede õhtul võib nimetada mammuttehtvõtmiseks, sest Tõnu Kaljuste dirigeerimisel tuli Brüsseli Filharmoonikutelt ning Flaami Raadio koorilt ettekan-

dele vaheajata neli teost: Pēteris Vaski «Sala: Symphonic Elegy», Magnus Lindbergi klarinetikontsert ja Arvo Pärdi «Adam's Lament» ning «Da pacem Domine». Seega olid esindatud kolme 100. sünnipäeva tähistava riigi, läti, soome ja eesti helilooja looming. Põhjanaanabrite helilooja Lindbergi teos tekitas kuulajates enim kõneainet.

«See on väga nõudlik teos nii dirigendile, solistile kui orkestrile. Publik oli aga esitusest lausa vaimustunud. See, et me kuuleme Pärtille pühendatud festivalil ka muusikat teiste heliloojate sulest, ainult võimendab muusika olemust,» rääkis Joost. «Kuigi Pärt on mastaapsuse, kõrkehõlmavuse ja sügavuse poolest klass omaette.»

Üle 900 inimese, kellest osa paigutatud suure nõudluse tõttu erandkorras istuma lavale, ei tahtnud tõepoolest lasta muusikutel sealt lahkuda.

«Väga vähesed suudavad Lindbergi klarinetikontserti veatult ette kanda,» ütles dirigent Tõnu Kaljuste pärast suuri ovatsioone põhjustanud kontserti.

«See oli väga huvitavalt kokku pandud kava. Lindbergi teos oli kogu terviku suhtes teistsugune. Sellelt «Adam's Lamentile» üle minna oli imetlusväärne tegu,» kõneles Arvo Pär-